

ЛЕКЦІЯ 7. РОЗРАХУНОК ЗАРПЛАТИ В 2020 РОЦІ: НАРАХУВАННЯ, УТРИМАННЯ, «НА РУКИ» ПРАЦІВНИКУ

2020 рік обіцяє принести зміни та законодавчі новації у сфері трудового права та оплати праці. 28 грудня 2019 року Уряд зареєстрував на сайті ВРУ [законопроект №2708](#) «Про працю», який фактично замінить КЗпП. У разі прийняття Закон набере чинності через шість місяців з дня, наступного за днем його опублікування. Тому про зміни, які відбуватимуться у житті роботодавців та працівників, сервіс [SmartFin.UA](#) буде повідомляти протягом всього року. А поки що ми підготували для вас інформацію про **розрахунок заробітної плати в 2020 році** для працівників, оклади яких встановлені на рівні мінізарплати, в умовах діючого законодавства.

Також з публікації ви дізнаєтесь:

- якими мають бути оклади працівників в 2020 році?
- як розрахувати заробітну плату 2020 працівникам, які працюють на умовах неповного робочого часу, і чи зменшиться при цьому «податкове навантаження» на фонд заробітної плати?
- чи потрібно працівникам нараховувати індексацію в 2020 році, і які умови її виникнення?
- який розмір податкової соціальної пільги у 2020 році, і дохід, який дає право на її застосування?
- скільки податків в 2020 році буде сплачувати роботодавець із мінізарплати, і яку суму отримає «на руки» працівник?

Основні нарахування працівникам в 2020 році

Оклад, індексація, відпускні та лікарняні – це основні види нарахувань, з якими на практиці стикається майже кожний роботодавець.

Яким має бути розмір окладу в 2020 році?

Оклад (тарифна ставка) – це основний вид нарахувань при почасовій системі оплати праці. Це така система, при якій заробіток працівника безпосередньо залежить від відпрацьованого часу. Одиницею часу може бути повністю відпрацьований місяць (в цьому випадку нараховується оклад за місяць), або відпрацьована зміна чи година (тоді за зміну або годину встановлюється тарифна ставка). Звідси виникає необхідність вести таблиць обліку робочого часу.

З 01 січня 2017 року оклад працівника не може бути меншим, ніж розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб на 1 січня календарного року (ст. 6 Закону про оплату праці та ст. 96 КЗпП).

У 2020 р. держбюджетом України прожитковий мінімум для працездатних осіб встановлений на рівні 2102,00 грн., відповідно і мінімальний розмір окладу на весь 2020 рік повинен складати не менше 2102,00 грн.

Сам показник протягом року буде змінюватися і складе:

з 1 липня – 2197,00 грн;

з 1 грудня – 2270,00 грн.

Нарахована заробітна плата за відпрацьовану норму часу в 2020 році не може бути меншою за розмір МЗП - 4723,00 грн.

Якщо працівник відпрацював повну норму часу (тобто у місяці нарахування зарплати він не хворів, не перебував у відпустці, не був прийнятий або звільнений та ін.), йому не можна виплатити заробітну плату у розмірі меншому, ніж розмір мінімальної заробітної плати в 2020 році – 4723,00 грн. Тому, якщо оклад працівника встановлений на рівні меншому, ніж 4723,00 грн., йому необхідно робити доплату до рівня мінзарплати (за умови відпрацьованої норми часу).

Приклад:

З 01 січня 2020 року оклад працівника встановлено на рівні 2200,00 грн, норму часу в січні 2020 р. працівник виконав. Нарахування заробітної плати виглядатиме так:

Оклад = 2200,00 грн.

Доплата до рівня МЗП = 4723,00 грн. - 2200,00 грн. = 2523,00 грн.

У сервісі SmartFin.UA можна нараховувати заробітну плату працівникам по місячним окладам, по денним і годинним тарифним ставкам, а доплата до рівня МЗП розраховується автоматично:

Сальдо	Нараховано	Виплачено	Утримано	До сплати	Нараховано на ФЗП
Нараховано за видами виплат					
П.І.Б.	Відпрацьовано днів/годин	Основна з/п	Додаткова з/п	Індексація	Всього
Коротка Аліна Борисівна	21/167	2,200.00	2,523.00	0.00	4,723.00
Всього	X			0.00	4,723.00

▶ Доплата до мінзарплати - 2,523.00;

Розрахунок заробітної плати в 2020 році для працівників, які працюють на умовах неповного робочого часу

Працівникам, які працюють на умовах неповного робочого часу, заробітна плата нараховується пропорційно відпрацьованому часу, виходячи із встановлених штатним розписом окладів. Тобто, нарахована заробітна плата 2020 може бути меншою, ніж 4723,00 грн., і це не буде порушенням вимог законодавства. При цьому рівень забезпечення розміру мінімальної зарплати в 2020 році також повинен виконуватися! Але в цьому випадку визначається він пропорційно.

Як це розрахувати?

Припустимо, працівник працює на 0,25 ставки за основним місцем роботи, оклад встановлений на рівні 2200,00 грн. (тобто менше рівня мінізарплати в 2020 році). Норма праці в січні 2020 р. виконана.

Нарахована заробітна плата: $2200,00 \text{ грн} \times 0,25 = 550,00 \text{ грн}$.

Рівень забезпечення мінізарплати пропорційно зайнятості: $4723,00 \text{ грн.} \times 0,25 = 1180,75 \text{ грн}$.

Оскільки розмір нарахованої зарплати менший рівня мінізарплати, працівнику необхідно зробити доплату до мінізарплати в розмірі: $1180,75 \text{ грн.} - 550,00 \text{ грн.} = 630,75 \text{ грн}$.

Щоб рівень забезпечення мінізарплати пропорційно зайнятості не потрібно було постійно контролювати, необхідно встановити оклад на рівні не нижчому, ніж розмір мінімальної заробітної плати. Але сервіс SmartFin.UA вміє «контролювати» нарахування заробітної плати таких працівників автоматично:

Нараховано за видами виплат					
П.І.Б.	Відпрацьовано днів/годин	Основна з/п	Додаткова з/п	Індексація	Всього
Коротка Аліна Борисівна	21/168	550.00	630.75	0.00	1,180.75
Всього	X			0.00	1,180.75

▶ Доплата до мінізарплати - 630.75;

Індексація в 2020 році: чи обов'язково нараховувати? Чи потрібно регулярно піднімати оклади?

Законопроект №2708 «Про працю» передбачає відміну індексації заробітної плати. І це гарна новина для всіх, хто досі не розібрався з цією темою. Тож чекаємо на зміни. А поки чекаємо, розберемося з нагальними індексаційними питаннями у 2020 році, адже вони посідають стабільно високе місце в рейтингу найпопулярніших зарплатних питань.

Одразу зауважимо, що аргумент: «Я не нараховую індексацію в 2020 році, тому що виплачую заробітну плату у розмірі, вищому за розмір мінімальної заробітної плати», не має законодавчого обґрунтування. Індесувати необхідно заробітну плату усім працівникам, незалежно від розміру окладів.

Так коли ж необхідно індексувати заробітну плату працівників і в якому розмірі?

Це залежить від двох умов: місяця останнього підвищення окладу за посадою працівника (базового місяця) і індексів споживчих цін (далі - ІСЦ), які щомісячно публікуються Держстатом.

У місяці останнього підвищення окладу (базовому місяці) дохід не індексується, ІСЦ приймається за 1 або 100%. Далі, шляхом множення місячних ІСЦ, розраховується ІСЦ

наростаючим підсумком. Коли ІСЦ, розрахований наростаючим підсумком, перевищить поріг в 103%, у працівника настає право на індексацію.

Розмір індексації розраховується як добуток прожиткового мінімуму і коефіцієнту індексації. Самостійно розраховувати коефіцієнти індексації не потрібно. Вони визначаються за допомогою таблиць індексації або онлайн-калькуляторів.

Також детальніше про механізм індексації можна почитати тут:

[Про індексацію доходів просто: для чого вона потрібна і як працює її механізм](#)

Регулярне підвищення окладів як спосіб уникнення індексації в 2020 році

Багато роботодавців і бухгалтерів, щоб не нараховувати індексацію, використовують механізм «випереджаючого підвищення окладів». Простіше кажучи, підвищують оклади раз на 2-3 місяці, завдяки чому створюється умова, при якій індекс інфляції не встигає досягти порогу в 103% і право на індексацію у працівників не виникає.

Рекомендація: якщо ви використовуєте цей спосіб «уникнення індексації», який не суперечить нормам законодавства, не підвищуйте оклади на незначні суми (5-10 грн). Держпраці може не визнати таке підвищення. Чому? Про це ми розповіли тут:

[Повышаете оклады на 1 грн. для ухода от индексации? Гоструда попросит экономическое обоснование](#)

Що ж обрати в 2020 році: проводити індексацію чи регулярно підвищувати оклади?

Це також часте запитання, яке задають користувачі нашого сервісу. Вирішує, звичайно, роботодавець. І бажано, щоб при цьому він спирався на систему оплати праці, в якій мають бути закладені умови підвищення окладів (наприклад їх «прив'язка» до показників мінзарплати або рівня інфляції). Дуже часто вибір на користь регулярного підвищення окладів пов'язаний з нерозумінням механізму індексації і небажанням розібратися в питанні. Якщо розглянути приклади 2018 і 2019 років, то при підвищенні окладів в січні відповідного року (а саме цей місяць для багатьох є «базовим»):

- у 2018 році індексація перший раз виникла в листопаді 2018 року;
- у 2019 році індексація перший раз виникла в липні 2019 року.

Тому в підвищенні окладів раз на два (або три) місяці не було ніякої необхідності, якщо воно було продиктоване тільки бажанням не проводити індексацію. Крім того кожне таке підвищення має бути документально оформлене, що також додає зайвої «паперової роботи».

Нагадаємо, що калькулятор розрахунку індексації вбудовано в сервіс SmartFin.UA, тому розрахунок коефіцієнту індексації і суми самої індексації, відбуваються в автоматичному режимі:

Нараховано за видами виплат				
П.І.Б.	Відпрацьовано днів/годин	Основна з/п	Індексація	Всього
Коротка Аліна Борисівна	21/168	4,723.00 Σ	65.16 Σ	4,788.16
Всього	X	4,723.00		4,788.16

- ▶ Коефіцієнт: 3.1;
- ▶ База для індексації: 2102.00 грн;
- ▶ Базовий місяць: січень 2019 р.;

Лікарняні, відпускні, компенсація за невикористану відпустку в 2020 році

Лікарняні і відпускні в 2020 році – ті види нарахувань, які виплачуються працівнику в той час, коли він не працює, але за ним зберігається середній заробіток. Також не забувайте, що при звільненні в 2020 році працівнику обов'язково потрібно буде виплатити компенсацію за невикористані дні відпустки!

У сервісі SmartFin.UA передбачено автоматизований розрахунок відпускних, лікарняних, компенсації за невикористану відпустку, а результати розрахунків виводяться на друк:

Розрахунок відпускних

Працівник: Мороз В. А.
 Вид відпустки: щорічна
 Початок з: 2020-03-19
 Кількість днів: 24
 Дата закінчення: 11 квітня 2020 р.

Розрахунок середньоденної заробітної плати

Оклад підвищено з місяця: Січень 2020 Коефіцієнт підвищення: 1.1318

Місяці	Кількість календарних днів	З/п, що включається до розрахунку середньоденної з/п	Коефіцієнт підвищення	Нараховано з урачуванням коефіцієнта	Примітка	Середньоденна заробітна плата
Березень 2019	30	4,173.00	1.1318	4,723.00	Святкові дні: 8 Березня (Міжнародний жіночий день)	
Квітень 2019	29	4,173.00	1.1318	4,723.00	Святкові дні: 28 Квітня (Пасха)	
Травень 2019	29	4,173.00	1.1318	4,723.00	Святкові дні: 1 Травня (День праці), 9 Травня (День перемоги)	
Червень 2019	28	4,173.00	1.1318	4,723.00	Святкові дні: 28 Червня (День Конституції), 16 Червня (Трійця)	
Липень 2019	31	4,235.22	1.1318	4,793.42		
Серпень 2019	30	4,235.22	1.1318	4,793.42	Святкові дні: 24 Серпня (День Незалежності)	
Вересень 2019	30	4,235.22	1.1318	4,793.42		
Жовтень 2019	30	4,235.22	1.1318	4,793.42	Святкові дні: 14 Жовтня (День захисника України)	
Листопад 2019	30	4,235.22	1.1318	4,793.42		
Грудень 2019	30	4,238.16	1.1318	4,796.75	Святкові дні: 25 Грудня (Католицьке Різдво)	
Січень 2020	29	4,723.00		4,723.00	Святкові дні: 1 Січня (Новий рік), 7 Січня (Різдво)	
Лютий 2020	29	4,723.00		4,723.00		
Усього:	355	51,552.26	11.318	57,101.85		160.85

Розрахунок розміру відпускних

Розмір середньоденної з/п	Кількість днів	Сума
160.85	24	3,860.40

Перерозподіл суми відпускних по місяцям

Період розрахунку	Дні	Середньоденна з/п	Сума відпускних
березень 2020 р.	13 Оплачених днів 13	160.85	2,091.05
квітень 2020 р.	11 Оплачених днів 11	160.85	1,769.35
Всього	24	160.85	3,860.40

Головний бухгалтер _____

Переп'ятенко Белла Миколаївна

Інші нарахування в 2020 році

Окрім окладу та інших перелічених вище виплат, в 2020 році працівникам можуть виплачуватися премії, надбавки, винагороди, які відносяться до фонду додаткової заробітної плати. У сервісі SmartFin.UA автоматизовано розрахунок доплат за роботу в нічний і вечірній час, за надурочну роботу, за роботу у святкові і вихідні дні (по змінних графіках роботи). Також є можливість створити вручну усі необхідні види додаткових нарахувань.

Розрахунок «зарплатних податків» в 2020 році

Податкове навантаження на фонд заробітної плати в 2020 р. не змінилося і, як і раніше, складає:

- 18% - податок на доходи фізичних осіб;
- 1,5 % - військовий збір;
- 22% - єдиний соціальний внесок.

Нагадаємо, що податок на доходи (ПДФО) і військовий збір в 2020 році належать до утримань, тобто сплачуються за рахунок коштів працівника.

Податкова соціальна пільга при розрахунку ПДФО в 2020 році

При розрахунку податку на доходи (ПДФО) може застосовуватися податкова соціальна пільга (ПСП). Це встановлена законодавством сума, на яку зменшується нарахована заробітна плата (база оподаткування) для розрахунку податку на доходи. У разі застосування податкової соціальної пільги в 2020 році формула для розрахунку ПДФО виглядає так:

Податок на доходи = (Нарахована зарплата - Податкова соціальна пільга) * 18%

До зарплати працівників може застосовуватися один із видів податкової соціальної пільги:

- 100% (розраховується як 50% розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб - 1051,00 грн. в 2020 р.);
- 150% (розраховується як 75% розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб - 1576,50 грн в 2020 р.);
- 200% (розраховується як 100% розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб - 2102,00 грн в 2020 р.);
- працівникам, які утримують двоє і більше дітей у віці до 18 років 100% і 150% (1051,00 грн. і 1576,50 грн. відповідно).

Умова застосування ПСП в загальному випадку

Головна умова для застосування податкової соціальної пільги в 2020 році – це розмір нарахованого за місяць доходу. Якщо він менший, ніж прожитковий мінімум * 1,4 і округлений до найближчого десятка, пільгу застосувати можна.

У 2020 році цей показник дорівнює: $2102,00 \times 1,4 = 2942,80 \approx 2940,00$ грн.

Оскільки дохід, який дає право на отримання податкової соціальної пільги менший, ніж розмір мінімальної заробітної плати, в загальному випадку працівники фактично втратили право на застосування податкової соціальної пільги.

Умова застосування ПСП для працівників з дітьми

Для працівників із дітьми діють трохи інші умови. Для них граничний розмір доходу для отримання пільги визначається як добуток граничного доходу, який дає право на застосування ПСП в загальному випадку (тобто 2940,00 грн. в 2020 році) і кількості дітей.

Тому, розмір заробітної плати, який дає право для отримання пільги:

- на 2-х дітей: $2940,00 * 2 \text{ діт.} = 5880,00 \text{ грн.}$
- на 3-х дітей: $2940,00 * 3 \text{ діт.} = 8820,00 \text{ грн.}$
- на 4-х дітей: $2940,00 * 4 \text{ діт.} = 11760,00 \text{ грн.}$

Сама пільга розраховується як добуток ПСП на одну дитину і кількості дітей (1051,00 грн. або $1576,50 \text{ грн.} * \text{к-ть дітей}$), тобто 100%-ва пільга складає:

- на 2-х дітей: $1051,00 \text{ грн.} * 2 \text{ діт.} = 2102,00 \text{ грн.}$
- на 3-х дітей: $1051,00 * 3 \text{ діт.} = 3153,00 \text{ грн.}$
- на 4-х дітей: $1051,00 * 4 \text{ діт.} = 4204,00 \text{ грн.}$

У сервісі SmartFin.UA автоматизовано розрахунок податку на доходи із застосуванням усіх видів ПСП, також автоматично здійснюється контроль доходу, який дає право на застосування податкової соціальної пільги:

The screenshot shows a web form for selecting tax relief. It includes radio buttons for 'Трудовий' (selected) and 'Цивільно-правовий', and radio buttons for 'На загальних підставах' (selected), 'Сумісник', and 'Особа з інвалідністю'. A dropdown menu for 'Податкова соціальна пільга' is open, showing options: 'Звичайна (100%)', 'Немає', 'Звичайна (100%)' (highlighted), 'Підвищена (150%)', 'Підвищена (200%)', and 'Для платників податку з двома і більше дітьми до 18 років'. A green 'Зберегти' button is visible.

Нарахування на заробітну плату в 2020 році

Як і раніше, в 2020 році кожний роботодавець зобов'язаний нараховувати і сплачувати до бюджету єдиний соціальний внесок (ЄСВ). Це консолідований страховий внесок, який включає соціальний пакет, законодавчо передбачений державою, а саме: пенсійне страхування (виплата пенсій), страхування на випадок тимчасової втрати працездатності (оплата лікарняних), страхування, пов'язане з виникненням нещасних випадків на виробництві. Нагадаємо, що ЄСВ в 2020 році сплачується за рахунок коштів роботодавця.

У загальному випадку ставка ЄСВ складає 22% (ч. 5 ст. 8 ЗУ "Про ЄСВ").

Підприємства, установи і організації, в яких працюють особи з інвалідністю, застосовують до їх доходу ставку ЄСВ 8,41% (ч. 13 ст. 8 ЗУ "Про ЄСВ").

У сервісі SmartFin.UA враховані всі ставки для розрахунку єдиного соціального внеску в 2020 році, у тому числі для осіб з інвалідністю:

The screenshot shows a web form for calculating social security contributions. At the top, there are two radio buttons for 'Тип платника' (Payer type): 'Фізична особа - підприємець' (Physical person - entrepreneur) and 'Юридична особа' (Legal person). Below this, there is a checked checkbox for 'Працюють особи з інвалідністю' (Persons with disabilities are working). To the right, a dropdown menu for 'Ставка ЄСВ' (ESV rate) is open, showing four options: 'ЄСВ для осіб з інвалідністю (8.41%)' (selected), 'ЄСВ для осіб з інвалідністю (8.41%)', 'ЄСВ для осіб з інвалідністю (5.5%)', and 'ЄСВ для усіх працівників (5.3%)'. A green button labeled 'Зберегти' (Save) is visible on the left.

Чи зменшиться податкове навантаження на фонд оплати праці для працівників на умовах неповного робочого часу?

Якщо працівник працює за основним місцем роботи, то роботодавець повинен нараховувати ЄСВ, виходячи із розміру мінімальної заробітної плати (ч. 5 ст. 8 Закону про ЄСВ). Тому в цьому випадку економії не буде.

Для довідки! Сплачувати ЄСВ з фактично нарахованої заробітної плати можна тільки зовнішнім сумісникам, які працюють неповний робочий час.

Чи можна застосовувати податкову соціальну пільгу для розрахунку ПДФО?

Так, працівник, який працює на умовах неповного часу, може скористатися правом на податкову соціальну пільгу у тому випадку, якщо його дохід не перевищує 2940,00 грн. – це граничний дохід для застосування ПСП в 2020 році.

Приклад:

Працівнику, який працює за основним місцем роботи на умовах неповного робочого часу, в січні 2020 р. нарахована заробітна плата у розмірі 1800,00 грн. Працівник написав заяву на надання йому ПСП.

Розмір податків складе:

Податок на доходи = $(1800,00 - 1051,00) * 18\% = 134,82$ грн.

Військовий збір = $1800,00 * 1,5\% = 27,00$ грн.

Єдиний соціальний внесок: $1800,00 * 22\% = 396,00$ грн.

Оскільки нарахована сума ЄСВ менша за розмір мінімального страхового внеску (1039,06 грн. в 2020 році), роботодавець зобов'язаний зробити доплату до рівня мінімального ЄСВ у розмірі 643,06 грн. $(1039,00 - 396,00)$.

«На руки» такий працівник одержить: $1800,00$ грн. - $134,82$ грн. - $27,00$ грн. = $1638,18$ грн.

Нагадаємо, в сервісі SmartFin.UA автоматизований розрахунок усіх обов'язкових утримань:

Утримано із з/п			
П.І.Б.	ПДФО	Військовий збір	Всього
Мороз Віктор Анатолійович	134.82	27.00	161.82
Всього	134.82	27.00	161.82

А також автоматично контролюється необхідність доплати єдиного соціального внеску до встановленого законодавством мінімального розміру:

Нараховано на ФЗП		
П.І.Б.	Фонд заробітної плати	Нарахований ЄСВ
Мороз Віктор Анатолійович : оплата праці	1,800.00	396.00 Σ
Доплата до мінімального ЄСВ за січень 2020 р.	0.00	643.06
Всього	1,800.00	$(396.00 + 643.06) = 1,039.06$ грн

Детальніше про те, як встановити працівникам неповний робочий час, можна почитати в наступних публікаціях:

[Робота на умовах неповного робочого часу](#)

[Режим неповного робочого часу: настраиваем в SmartFin.ua](#)

Скільки одержить працівник «на руки» з мінімалки у 2020 році?

Розрахунок податків з мінімальної заробітної плати в 2020 році виглядає так:

Нарахована заробітна плата = 4723,00 грн.

ПДФО: 4723,00 грн * 18% = 850,14 грн.

Військовий збір: 4723,00 грн * 1,5 % = 70,85 грн.

Утримання із заробітної плати працівника складають: 850,14 + 70,85 = 920,99 грн

Зарплата до виплати працівнику: 4723 грн. - 920,99 грн. = 3802,01 грн.

ЄСВ: 4723,00 грн. * 22% = 1039,06 грн.

Загальне «податкове навантаження» дорівнює: 920,99 грн. + 1039,06 грн. = 1960,05 грн.

«На руки» з мінімалки працівнику: порівняльна таблиця

«На руки» працівнику з мінімалки (грн)
порівняльна таблиця по рокам

Показник	2018	2019	2020
Мінзарплата	3723,00	4173,00	4723,00
ПДФО	670,14	751,14	850,14
Військовий збір	55,85	62,60	70,85
Всього утримань:	725,99	813,74	920,99
«На руки» працівнику	2997,01	3359,26	3802,01
ЄСВ (за рахунок роботодавця)	819,06	918,06	1039,06
Загальне податкове навантаження:	1545,05	1731,80	1960,05